

Бреус А. В.

група АФ–18 (Маріупольський державний університет)

Науковий керівник – доктор філологічних наук, професор Городнюк Н. А.

ТРАНСФОРМАЦІЯ ОБРАЗУ ДОН ЖУАНА В ЕПІЧНІЙ ПОСМІ ДЖ. Г. БАЙРОНА «ДОН ЖУАН»

У світовій літературі існують стійкі (вікові) образи, що втілюють той чи інший тип людини, які носії різних країн, різних епох, різних поглядів по-своєму відтворюють в творах. «Під віковими образами маються на увазі образи мистецтва, які в сприйнятті подальшого читача або глядача загубили спочатку властиве їм побутове або історичне значення і з соціальних категорій перетворилися в психологічні категорії» [3].

«Дон Жуан» (1818-1823) – найбільший добуток Байрона. Він залишився незакінченим (написано 16 пісень і початок 17-х). «Дон Жуан» названий поемою, але за жанром він настільки відрізняється від інших поем Байрона, що правильніше бачити в «Дон Жуана» перший зразок «роману у віршах» (як пушкінський «Євгеній Онегін»). «Дон Жуан» не історія лише одного героя, це теж «енциклопедія життя» [2].

Дон Жуан Байрона сатиричний і пародійний. Тут не стільки герой переслідує жінок, скільки вони його, що пом'якшує викривальну тональність твору. В цілому ж Дон Жуан пасивний, не обтяжений філософствуванням і самоаналізом. З ним відбуваються схожі один на одного пригоди, які при бажанні можна придумувати до нескінченності [4].

Головна дійова особа відмінна від інших Байроновських героїв. Вона майже позбавлена всякого романічного ореолу. Спочатку зовсім нетвердо стоячий на ногах хлопчисько, безперервно з юних років блукаючий по широкому світу і відчуваючий безліч несподіваних, часто потішних пригод, гарячий і неприборканий Дон Жуан, хоча відважний і виконаний благородних поривів, не виявляє міцної волі [1].

У дитинстві Жуан був жвавою дитиною, але мати намагалася знищити в ньому природну жвавість, для чого були найняті люди похилого вчителя, що викладали тільки сухі науки: класичну літературу, життя святих, молитви. У 16 років Жуан вперше закохався в подругу матері, 23-річну донну Юлію. Оповідач не виправдовує його, вважаючи, що «він грішив з доброї волі і сам, порушивши божеський заповіт, собі готував сумну долю». У сутичці з Альфонсо Жуан проявив себе як палкий і завзятий, відважний і сміливий, а також моторний юнак, який зумів втекти голяка. Але Жуан не порочний. У плаванні він проявляє прекрасні якості: не кидає в біді свого наставника Педрілло, вшановуючи пам'ять про батька, намагається врятувати собачку. Чи не його вина, що і собачку, і Педрілло згодом з'їли. Сам Жуан готовий був краще померти, ніж доторкнутися до м'яса вчителя. У відносинах врятувала йому життя Гайде. Жуан показаний як романтичний герой. Він не думає ні про майбутнє, ні про наслідки свого вчинку: «Мир справ житейських в істинному їх світлі Був далекий наївним душам молодим».

Дон-Жуан не може забути своєї коханої, з якою був насильно розлучений. Він не змінює їй ні зі своєю напарницею по оковам, ні з дружиною хана Гюльбей, ні з наложницею-грузинкою Дуду. Джонсон, з яким Жуан потрапляє в російську армію, так характеризує товариша: «Він смів подвійно, Герой він і в любові, і на війні». Жуан «безтурботний по природі» і «люб'язний людям всіх сортів». Тому він подобався і юним дівчатам, і заміжнім жінкам, а також їх друзям. «Завжди задоволений, веселий і здоровий ... Не падав духом він».

Очевидно, подальші вчинки Жуана повинні були проявити його грішну натуру, тому що ліричний герой стверджує, що сам бачив, як чорти потягли його в безодню [5].

В кінці XVI-ї пісні Дон Жуан опинився в положенні, яке давало йому можливість виявити твердість характеру; восторжествувала проте необузданність, а навпаки пливе за течією, віддаючись своєму неприборканому темпераменту всупереч кращим задаткам, властивим його душі, і потрапляє щоразу в нові пастки, з яких сам не вміє виплутатися, Він

майже всюди розділяє пороки суспільства, в якому обертається, і в той же час виявляє зневагу до нього і заявляє себе безпощадним цинізом. На відміну від більшості попередніх творів Байрона, що стояли більш-менш далеко від найближчої сучасності, що зображали порівняно вузьке коло емоцій і найменше реалістичних, в поемі про Дон Жуана знаходимо вже ряд побутових картин, звернення до простих явищ життя, безпосереднє зіткнення поета з вельми багатьма сторонами сучасності і дійсності, з радощами і бідами життя, з соціальним та політичним ладом. Байрон при цьому мав на увазі не стільки окреслення самого Жуана, скільки упереджене зображення осіб, з якими стикався останній, між іншим – і учасниць його любовних пригод. І за веселим і жартівливим тоном "Дон Жуана" ховалася колишня туга поета, невдоволення світом і протест, сумно з людей ", як назвала одного разу Байрона його дружина, проти підвалин суспільного і політичного життя, що обмежували вільний розвиток особистості. Дон Жуан Байрона – не безжурний гультай і грішник доби Відродження, яким був іспанський прототип цієї особистості і почасти Мольєрівський знімок. Ні, це герой, також омріяний в душі самого поета, викоханий хворобливою чутливістю, скорботним скептицизмом, і разом син свого часу, англійського суспільства часу Георга III. Це був також частково двійник поета, відображаючий відношення останнього до світу і випробовував ту саму глибоку моральну хворобу, яка з'їдає самого поета і породжує вибухи його сміху. Ця хвороба розвинулася в будинок Жуана приблизно так само, як і в його поета [1].

ЛІТЕРАТУРА

1. Дашкевич Н. Поема Байрона про Дон Жуана (передмова)/ Критична стаття URL: <http://ino-lit.ru/lit/text/Byron-334/don-zhuan-dashkevich-6029.htm>
2. Енциклопедія «Світ Шекспіра» / під ред. Н. В. Захарова, Б. Н. Гайдина. Байрон Джордж Гордон Ноэл URL: <http://www.world-shake.ru/ru/Encyclopaedia/4189.html>
3. Копанєва Т. І. Нові грані вічного образу Дон Жуана в однойменній комедії Мольєра / Курсова робота Кіров 2010р. URL: https://studentlib.com/chitat/diplom-124792-novye_grani_vechnogo_obraza_don_zhuana_v_odnoimennoy_komedii_molera.html.
4. Ольга Верник «Моя мрія – пихата і проста»: традиції та новаторство в Дон Жуана Н. С. Гумільова. 2003 р URL: <https://gumilev.ru/author/395/>.
5. Goldlit. «Дон-Жуан», аналіз поеми Байрона /Літературна критика, твори, Короткий зміст, біографії письменників. 2009-2020р.р. URL: <https://goldlit.ru/byron/1356-don-huan-analiz>

Бугайчук К. Ю.

група СОА–18–1 (Хмельницький національний університет)
Науковий керівник – доктор педагогічних наук, доцент Рогольська О. О.

ПРОБЛЕМА МОРАЛЬНОГО ВИБОРУ У ТРАГЕДІЇ Й. В. ГЕТЕ «ФАУСТ»

Трагедія Гете «Фауст» є унікальним твором, який на поверхню читацького сприйняття піднімає не тільки вічні філософські питання, а й деякі суспільні та наукові проблеми того часу. У своєму творі автор критикує недалеке тогочасне суспільство, що жило лише насолодою, лицемірством, підлабузництвом. Серед чисельних проблем порушених автором у творі, нашу увагу привернула проблема морального вибору. Головний герой філософської трагедії у віршах – доктор Фауст – втілює громадські мрії свого часу про всеосяжне пізнання світу. Це людина з жагою до життя, яка присвятила все своє життя науці. Фауст вивчав філософію, право, медицину, богослов'я, мав прихильність та повагу в суспільстві. Гете створив свого Фауста як людину, що чує заклик життя, заклик нової епохи, але ще не може позбутися кайданів минулого [1; с. 54].

Відповідно з ідеями Йоганна Гете, Фауст – людина діла. Навіть перекладаючи на німецьку мову Біблію, він, не погоджуючись із знаменитою фразою: «На початку було Слово», уточнює: «На початку було Діло». Мефістофель – не просто спокусник і антипод Фауста. Він